Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома,
Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Советан Министрий Советан орган
(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газета арадувл 1923 шера денз ● ШОАТТА, 25 август, 1973 шу. ● № 102 (5363). Мах 2 кеп.

Грозненски «Трансмаш» завода бригадаша, сменашца шерра социалистически яхь йоаржаньй йийсаргIча пятилетка кхоаларгIча шера планан тIаийца социалистически декхараш ханал хьаьха кхоачашдара. Цу яхье хьаьха латтачарех цаI я Накостоев Гелани керте латта слесарий-сборщикий бригада. ХIара «сменагIа нормаш юкъера лаьрхIача 125 процент кхоачашъяь цо. ХIанзалехьа тIехкхоачашъяьй цо барХI бетта задани а. Къаьстта дина кхаььет цига Саидова Аиуса, Чернышев Виктора, Абдурахманов Хож-Ахьмада, кхычар.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа) барХI бетта даьха толамаш дуьнан да тельферистка А. Саидова бригадир Г. Исаостов, слесарь-сборщикаш В. Чернышев, Х.-А. Абдурахманов.

И. Плиева сурт.

ЧУИЙЦА ДАХА БАЬЦАДААРАШ

Республика баьцадаараш леладорий ерригга торонаш я уьхь шера тIаийца социалистически денхараш кхоачашце а соахка шоашта дIа ца луш тIаийса продукци дIаяла а.

ХIанз керттера денхар сенах латт аьлча, из латт кхаш леладераша ихобаь из бонаха хьуьнъан ца бойташ чуэцарах, баьцадаараш нахулла сихгIа бахача нахага а консервни предприятишка а дIанхачийтаар.

Уьх деношка къаьстта сихденнад уж балхаш, Жима аьлча массанахьа а цхьатарра нхаьчаш помидораш, кабуц, кхьидола баьцадаараш. Лоацщача хана хьувьнъан чуэцара юрташнара а городашкара а нах оарцагIа ца боале тIехьа хургда.

ЙийсаргIча пятилетка кхоаларгIча, хоадамбеча шера готтара а дика нахьыг Анхой-Мартана районе «Новосельский» совхоза баьцадаараш леладерша. Совхоза кулгалхоша, партийни организацеш, юрта Совето беррига нах оарцагIбаьхар баьцадаараш чуэцара, ихтамца вIаштIехьбаьнкхар нхаьна боахнарий болх. Цудухьа гIадвугаш да цар даьха толамаш а. ПаччахьалихенгIа баьцадаараш дохнара пан хьогге нхаьчаш а я хIанз планал совгIа продукци дIалуьш я совхоз.

Цу тайпара нъаьхьегаш дуьхьа коллективаш, бригадаш я республикен. Масала, хьэцаргIья вай ГIозненски районе «Советская Россия» колхоз. ХIанзаре 1300 тонн гарггга помидораш дIаенна цун баьцадаараш леладераша. ХIара денна дуьхьа нах кхаьна арадувл ухаза. Цар дийнахь консервни заводен торгови организацешкен дIайохьийт 25—27 тонн.

Ачхой-Мартана районе «Орджоникидзевский» совхозе 166 гектара тIа дIадийнад баьцадаараш. Планах 2466 тонн йохха озача тонн 3498 тонн баьцадаараш дохна деш денна совхоза болхлоIца. Совхозо дикна тIехнхоачашъяьй нарсаш йохнара шера план. ХIанз сихденна помидораш чуэцаш да ца нахаза. Нормах 200 килограмм гулъе озача дийнахьа ихо бIаь а ихы дуьхьагIа а килограмм помидораш гулъю дуьнхача болхлоша.

Цу тайпара болх бу коллективаш дуьхьа я. ЦIьабаньца, дуьнха хь йеоаццаш химнача КПСС Нохч-ГIалгIай обкома бюрос белгал ма дакъаза, республике хIанз а лоара дIа баьцадаараш чуэцийгеи уж консервни предприятешка, торгови организацешка дIанхьухьийтилгеи.

Уьх шера тIъьаь итт эзар тонн гаргга тайп-тайпара баьцадаараш паччахьалихенна дIадала дезаш ба Грозненски районе нъаьхьегашхой. Из денхар тIехнхоачашде ерriга торонаш я цар. ХIанз керттерда да баьцадаараш иэы гоп ца деш чуэцар. ЦIьабаньца, из болх ерriге гаттара а лоара пол. Таханара ди тIехнхоачеш итт эзар тонн а дIаоиваяц цар. Уьх гарггарчу деношка районе боахамий кулгалхой, партийни, профсоюзни, комсомольски организацеш, юртий Советаш баьцадаараш чуэцара а дIадаара а беррига нах оарцагI ца боахе дуьхьа помидораш, кабуц, кхьийола а продукци йохар нхаьм болаш я.

Цу тайпара нхеррме хьал оттад Сунженски районе а. Планагта уьх шера тIъьаь цхьайтта эзар тонн баьцадаараш дехха дезаш ба сунженцаш, дехнарш итт эзар тонн совгIа мара дац.

Вай республике эггара дуьхьагIа баьцадаараш кхеду Грозненски Сунженски районаца. Цу районий боахамаша план нхоачашъярах дуьхьагIа дайъе тийша да вай республика планах йоархIаяр а. Из дага а нхоабаш баьцадаараш уьх гарггарчу деношка чуийца дахара беррига нах тIабохийта беза грозненцаша а сунженцаша а.

ХIара малхозе, совхозе цIьаьха а цIьаьха а хьажа деза ерригга торонех пайда ийцабий. Юртий Советаша дохнара новкъостаг де йийш я баьцадаараш сихгIа чуийца дахара. Ум денхарийла ба юрташна баха беррига нах цу гIулаяха оарцагIбаха.

Парте областной комитета бюрос белгал мадаккхара, баьцадаараш иIалхардахар юрташна а городашка а бахача наьха юкъара денхар да тахан.

Городий промышьленни предприятей, организацей, учрежденей болхлоша, студенташа, дешархоша массага а новкъостаг дахь юртбоахама балхаш сихденнача хана. ГIо ду цар баьцадаараш чуэцача а. ЦIьабаньца, цхьайота предприятей, организацей, учрежденей кулгалхоша, партийни организацеша тесса дитад из гIулаях. Из цхьаьна дича а ла йиш йолаш дац. Городашкара балха ухача нахаца хиъа беза бехкгохкаме болхлой, партийни организацей виналаш. Мел ошар де деза новкъостаг де баьхьача нахь оасара нъаьхьегара. Баьцадаараш чуэцача шоай производстве санна беррига нах тIабахийта нъаьхьега деза цар. Уьх деношка чIеагIа лоархIаме да баьцадаараш леладерий а новкъостаг де баьхьарийл а болх юртIа вIаштIехьбаьнкхар, уж мел эшачунца IаIалабар, царна юкъе шерра социалистически яхь йоаржаньй, моральний материальний стимулех бисза пайда эцар.

Хьалха латтача бригадай, звеньяй опыте хьаьхьех баьцадаараш сиха а ца дайташ а чуэцара, уж паччахьалихенна дIадалара план хоачашъе хIара колхоза ерриге торонаш йолга. Царна шоашшара доагIа новкъостаг де денхарийла я консервни предприятеш торгови организацеши. Хала кхедаь баьцадаараш бахача нахага дIанхачийта деза цар.

КЪАХЬЕГАМХОЙ РАПОРТАШ

ЯЛАТ—ДАЬХЕННА

Юрта боахама продукташ дуккагIа яхаран, кинчъяран, лаьттан кхыйола продукци дуккагIа некIаран юртбоахама боьллой Ерригсоюзни социалистически яхье баьннача Сунженски района «Дружба» колхозе цIьаьха а цIьаьха а хьажа деза ерригга торонаш я цар. ХIанз керттерда да баьцадаараш иэы гоп ца деш чуэцар. ЦIьабаньца, из болх ерriге гаттара а лоара пол. Таханара ди тIехнхоачеш итт эзар тонн а дIаоиваяц цар. Уьх гарггарчу деношка районе боахамий кулгалхой, партийни, профсоюзни, комсомольски организацеш, юртий Советаш баьцадаараш чуэцара а дIадаара а беррига нах оарцагI ца боахе дуьхьа помидораш, кабуц, кхьийола а продукци йохар нхаьм болаш я.

Цу тайпара болх бу коллективаш дуьхьа я. ЦIьабаньца, дуьнха хь йеоаццаш химнача КПСС Нохч-ГIалгIай обкома бюрос белгал ма дакъаза, республике хIанз а лоара дIа баьцадаараш чуэцийгеи уж консервни предприятешка, торгови организацешка дIанхьухьийтилгеи.

Уьх шера тIъьаь итт эзар тонн гаргга тайп-тайпара баьцадаараш паччахьалихенна дIадала дезаш ба Грозненски районе нъаьхьегашхой. Из денхар тIехнхоачашде ерri

ЛОСТАМ ТЕЛА НИЗ

КПСС XXIV съезда документаш тIа белгалзаь да иэхьашпарча партийни организацеб саледа болх. Цахо эргабьыкхэ хувпара пьжьаш. Из текжаме в ийца, шийбадха серига сергIоп эрганька тоаеш хьайоагIа тха совхоза партийни организацеш.

Цунна чуйоагIа бIаь гарга КПСС членни членала кандидатни коъвеола чIех цехови партийни организацеш хсойта партийни группеи. Коммунистех нонагIа болчар бадхаш ду хъашкеп, фермашкеп, мастерскейкеп. Къалъхамаз коллективаб производственни социальнии вахара масса доакъонкара хьалаи тоалора партийни Iоатъкъам бу цар. ХIанз тхашпча цхьаккха бригада в с еено а яц, шоашкара хьокхам в гойтаи цхьбараш тIехьабоаху коммунисташ боацаш.

Тха кхоъ йоккха отделени я. Царна IачIоагIIа да оахам деи зола 7500 гектар ахь. Цхьаккха пшгта я хьайбай боахама керттера эакха дола кхоъ шурйй-товарни ферма, лошица вьача, боахам бокъкеп чоалахеп бе. Цхьаккха шин экономика йIаьхъара хIинз эсала дегIанкаб, из эргакъка лаккъе вIашпIехьалыпадан иIсларIгIа пятилетке мрез. Масала, кептечча культурайъ къухъам лакъбеппаб 1,5—2-зза, хIъта чIата тIа хьукъьам хIара гектара тIара —14-негара 31 центнера ахаччала.

Нагахь санна дIаяхача пятилетке-тха совхоза экономически хьокхамаш дагаделача, духъьала дIаала деза, уж цхьаккха а гIадвучаш да хиннIера. Ялаги алатабобаи культуращи, цIаьта шатта, къасъта хьайбай продукцеи якхаза республике тIехьъкера мотттиге пал лелаеш хиннаб боахам.

ХIанз кхыча тайпара да гIулакх. Совтезе вIашпIехьалыккхай специфицеи тха зона лаьттан-хоттама башхалонашп терказлъеи йола лаьттан система. Лаьттан беркат лебзлара, оахам даора тоалашгIЬола тетиолора юкъабоалаяна. Цалдуьп, дола фу дикагIа хилитара дола деша дуьи партийни собраниеи, отделеней кулгалхой юкъье болаи йолча сецпашкеп, партийни комитете. Уу тоъал лоацча хана чуъй хоалуш лакхбенкад дуккагIбоаху болкхой кхетама гоъвала, дикагIчаь оагIорахьа тухъаненнад лаьха къаьхьегаме ахъаре хьлаш. Оъха кIезига болх баьбан хъалхашка латта эргIалара, кхы а чоалхаеп1а дола декхаран кхоачандоа, пайда тIабIьаргбоача сергIага торолех бIазо пайда ахара коммунистаи беррига-ча къаьхьегамхой хьинар тIадерзаде гIерташ.

Цхьабакъъй кхыместел эгтара тоадпатIбола лаьттан система вIашпIехьыккхар из тIадолалаца-ра юхьиг мара яц. Из еза юкъе-йоалаеп чIоагIIеи.' Уу тайпара гIулакх керттера текхаме да пятгIйна комитета, цехови партийни организацейи партийни группаи балха тIя. Цунна цхьана оаха тоадъьл дийна гIалаташ, доагIIаш дар цIенкашта хьлех кадрашкара. Совхоза партийни комитет цIенхашта хъадеха яьнна-ай цоай декхаеп кхочачIадеах массе кхулгалхойкара, эгтара хьалха лаьхкера балаш тIа бIаьрикара я дехаш, чIаьта нагахь санна са бича баргбоацаи моттиг хилча партийни паччаьхьалкхеи дIсцилина теллапах, цоашта Iадеха декхараш молодогIара кхочачи ца дарах, цоай кIаррша боъкоеч пайда я эцаш ийца лоаца гIулакхлу лоладарах боагIIаш бола бекк бу царца,

Оаха чIоагIа дог гIолагадаца белгалдоахк, тха партийни организацеи кхочачIаеш тоа гIулаххаш пайона коммунисташ я бIеринача къаьхьегамхой а чIоагIа хьалхолчаш хиларг. Ала дозгIа, оаха кхочачIашлеча гIулаххех тхона доккха беркат дьвнилга.

Совхозо хIалат хьалха кхочачIашпо хьайбай продукташ яхарап уж даччаьхьлхеара йокхарап дола хьалхарча ах шера социалистически декхараш. Хьалхеча ах шера социалистически яхьа итогеч печа республикански сийлен Доска тIа яьккхай совхоз. Социалистически яхье доккхий производственни толамаш дахарах хьайбай боахаме хьалъле лелаеш дукккабараш правительственни совгIаташ тайп-тайпара поощрениеш яра оттабаб.

Кхы а цIикагIа толамаш дахьхад оаха уух шера дахьтанара. 2600 гектара тIа дIалийна дар гуртъ дуз ялаташ. Кхача дIаьхьаIача хIинз гектара тIара чуйпара 30 центнер совгIа ялат, декхарех 26 центнер йоаца.

Шоаш кхо ца беш хьинарх къаьхьегама ях оарцагIа а боазан, оаха боккха лоархIам бу къаьхьегам дIка IIаттIехьалъехкара, хьалхапка, латта бекхтокхам боъвани цIй капиталех къоагIIарен боях бечар моллагIа гIулакх кхочачIадара. Специалисташкеп, партийни группашкеп, опыт йолча болхлоцIкарех чIоагIIас а дуьиан, партийни организацеи гIерт ялаги хьайбай продукташи дуккагIа яхара кхоъсам лоаттабеча совхоза болхлоца къаьхьегамах моральни материальни средстваех хчетама пайда мара, хIамашца хьурмат дареп хуо бареп гIулакх дуккагIа йоакхо елга IIаттIехьалъехкара, чIеча болхлоруп моральни материальни безам сообразех, цIй бонгага, ферма, отделене, совхоза коллектин еланн лоархIаеп хIона къаьхьегамхо хIинга, цуз балхаш гIулакхеча дог лаьаш из, хуьга Iалашде.

Боахам дегIаболадаца эгтара лоархIамеIара проблемаш юкъ паргкома заседанеи партийни собраненеи, уж айхха юкъ берга организаторски политико-хчетамаи болх эргабьыкха тоабарца. Хан-хаппахьа ладугеI цеховни партийни организацеи сергтавашкеп партгруппоргашкеп, Коммунистанкара цIенхашгта хьадех партеп правительстван директивеш, тха партийни комитетен партийни собраеи соцамаш мишта кхочачIадеу.

Дошап да заим керттерча терказме дитта дошап. Из дац уж тхона кхочачIа па дуьиан хьалха дац соцамаш юха кеодалаха деашп да яхьдга (халахете а, уж санна моттигаш а хIинзаре).

Цунна зола масал да боккхача лоархIамех цунна цхьана чоалхаеп йолча, хьалха тIехьаккхаш хIаьта хIанз тоалуьпп йолча уэастхама — хьайбай боахама доакъара базе IIалашъара гIулакха совхоза коммунистана даим йоакхо ею хилар. Коммунистаца хьинаре дакъа а лоацап боккха организаторски болх бе-бийзар сенажи баьца хьоари кийчелгга карадерзадера; дуккха-ча шерашкара культурни даьгIеначIа цар безам дикагIа' тIаберазлургбоаи мишта вIашпIехьбоаккхарг-бар наьха къаьхьегаш, Дешкар вIийдеи социалистически кхдикагIа вIашпIехьыккхара соаховза дирекцеи партийни организацеи белгалдаь дола хьалаш къоабад а дать района дерригача боахаиаца могалар КПСС Лучой-Мартановски райкома бюрос.

СССР профсоюзний XV съезде ше къамаьл деш КПСС ЦК Генеральни секретара иоакъосто Л. И. Брежнева ашлар, чIаьта-бIаьккха ея хIара предприятте, хIара коллективе болх дикагIа бер малаш гойтаеш, цо беча балхаза хьежжа хIарадеи сий хургдаеи атмосферни общественни уIдеп». Цу нийсача хьекъама лерригача дIавха гIерт тхо. Уккхза боккхача лоархIаме да социалистически къоагIIа вIашпIехьыккхар, цу яхье баьха толамаш, коллективеи хIаъаеи декхараш къаьхьегама коллективашка дувцар. Тхаиигга, оалаш махлелоа, тIаьр, юкъе сецпа дика гуш ва хIарадар. Тхона хов къаьхьегама дисциплина телхаер, производствена цIаьгIеи нийса воапар малагIа ва. Къаьстта чIоагIа йоакхо ю оаха кIонача болхлоп, цар гоозали хчетамаи лаьхбера.

Партийна комитета цIкан заседаие оаха ладийIар шиЙ цеховни комсомольски организацеита хуттаIаера ВЛКСМ совхоза кIо-митето яоча отчетага. Совхозе 156 комсомолеп ва, нар кIезига болх бец капиковй хьинарерча къаьхьегама юкъеоазара. Партийн комитето къоабаЛийр дикагIа цеховни комсомольски организацей опыт, юрагIка ларъята болх тоабара хьекъамаи дар, белгалдьыккхар цхьаболча комсомольцаша культурно-массови балха юкъе дакъа па лоацIера.

Парткомо комсомольски комитета терказм тIаберзабIар хоачаваоацараи дIадахара, хIаьта отделеней партбюро секретарата тIадолалар цеховни комсомольски организацей секретарий отчетаиика хан-хаппахьа ладугеIIагга.

Массекх бутт хьалха партийни комитето кеайшо КПСС Нохч-ТIаллIай обкома Х плеиума Соламаш кхоачаллара де деза гIулакхаи. Цу документаш тIа белгала мадаккхара, партийни организацеи лоархIамера декхар да коммунистически долгIойа болхи партийни паччаьхьалкхеи дисциплина цIекхаитта дорцеи къаьхьегамхой хьалкхебела.

Тхаиигга 60 политинформаторн агитаторш ва, 15 сар чуйоагIа «Знамя» яхача общества моттиге-рева отделеие лекторюй группина. Производственни коллективашгга бахача нахан юкъе боккха ехетама болх бу республике цIи хезача хьажжIаш лелераша; КПСС обкома членалача кандидатай Чагаев Iемраиа, КПСС райкома бюро члена. Нохч-ТIаллIай АССР Лахкеьбоча Совета депутата Матаев Берса, отделене экономо юкъа Совета депутата Хамзаев Хъболта. Пюрте XXIV съезда решенеи дIайоажIтыр дуккхаза къамъьлаш даьд цар совхоза массе отделеишкеи бригадашкеи.

Пятеп мелиеп вахаре молодогIа лоархIаме событи хилча, е молдагIа партийни правительственни соцам тIаийнаиа,—берригача специалистаи антиистамни оарцагIбоаш — агитационно-массови болх бе. Цу тайпарча балха плаи оттаю парткомо партийни активза дакъа а лоацап, тIехьоажам лоаттабу из кхочачи мишта ю хьожаш.

Хоалуш хьинар аййслао' тха партийни организацеи члений партийни документаши хуттара кибго ею хара. Цу хана совхозе дIаболабиге «Кхоп культура лакха хилийтара» тIехьара болам. Цу болама пиниатгар зап коммунисп, хъажжIаш лелаеча унено ужсьыкой, Ленинеп Къаьхьегама IIечча Бийвахеи оцдеи лелаю Засеа Лаьйн. 1973-шера цо дош деи-над 200 гектарах хIарапе IIара 50 центнер фуалъьха хьажжIаш чуъп, аьина.

ЛоархIаменгIара чоахханеIа-рен-проблемаш кхоачаиьлра партеп областной районни комитетгашкеп ПочIовIъосгап хуп тха партийни организацена. КПСС обкоми Нохч-ТIаллIай АССР Министрий Совети хьежар пйслагIга пятилетка плаи кхоачаньлара соца хьакъастаи йолча йIовхала чотах дийнахь буси 120 эзар тоин хIи дирал хьакъоастае торо хул.

Городи Мангышлак яхача ах' тIайрен индустрин Iалашъеш дола из искусственни хиИ — Кьулба-Малхбузен Казахстанг керттера хина артери я.

Шевченковски АЭС — кердача тайна хьалхара промышленни электростанци я. Уранови доагор декъадалира цепной процесс цун реакторе хьаллоаи сихача нейтронаша, торо лу ядерни доагор юха хьаделга яхь а лаккагIча боарам тIа даккха: даьгача цхьа килограмм ядерни доагора метта 1,3—1,4 килограмм плутон хьахул. Ебаер аьина цIи тилла, из тайна промышленни Iалашъеи бола реактор, дунен тIа эгтара хьалхара я. Ядерни энергетике уранга ерригача Iалама запасах пайда эца торо лу цо, хIаьта шортача нейтронаш тIа болх беча атомни электростанцешка урана езача изотопах — уран 238 — кIеззига мара пайда эцаш хиннабан.

СУРТА ТIА: сихача нейтронаш тIа болх бу Шевченковски атомни электростанце реактор.

О. КУЗЬМИНА сурт.
ТАСС фотохроника.

КАЗАХСКИ ССР. Каспе берда йисте, Шевченко города массеох километр юстара хьалъьяй БН-350 яхача сихача нейтронаш тIа болу беча реакторий цолха назначени йола атомни электростаи, цIи. Цун электрически низ — 150 эзар киловатт, цхьан хинна уран екъалуш цепной реакци хуэлача хана хьакъастаи йолча йIовхала чотах дийнахь буси 120 эзар тоин хIи дирал хьакъоастае торо хул.

№ 16 ЙОЛА «АГИТАТОРА БЛОКНОТ» АРАДЬЯННАД

КПСС Нохч-ТIаллIай обкома пропагандан, агитацеп отдела «Агитатора блокнота» аргIанара, 16-гIа номер хьаеллалу парте обкома Х пленумах болча хоамаца, ша.

«Деза денош» яхача рубрикана кIал кепатеча я «Ленина орден лелаеча «Грозиефть» объединене начальникан В. Назарова «Мехъдьята промышленности болхлой цIей» аьина керте яздаь статья.

Блокнота тIа кепатекай КПСС Грозненски горкома пропагандин агитацеп отделе заведующе заместитела Р. Мальсагова «Ишгта повхьостал ду оаха политинформаторашта» яхача статьина.

Агитаторашта политинформаторашгеп долча новкъостала йолаш я бархIлагIча гулдама ССР Лахчехьарча Совета VI сесее материалаш йовзийташ е езача бе-седайи, декцейи, докладийи, политинформацейи тематика я «Пролетарски интернационализм ми буржуазни национализмин — кIаманн деиах яIаиш» барт хургбоаца цIи «Перестройкин» яхача темагIа беседа ишгта е еза» аьина корта болаи йола Е. Варанай методически статья а.

Дунен ахъкъаьнна «Мехъдьята промышленности болхлой цIей» аьина керте яздаь статья.

«Хроника» яхача раздела тIа да яьлг чуйпа дадара хетавьча беседех, политинформацех, митингех а граждании сходех а дола хоамаи. Ю. ПОВАЛЯЕВ.

БОККХА ТОЛАМ БАЬККХАБ

«Грозиефтегаз» яхача производственни уиранове газовикашпа юкъе хьаиаьр кхыгIаги хьалхоагIа коммунист Шевченко Владимир Поликарповичи керте латта шоллагIча технологически цеха коллектин.

Селхан цу коллективо боккха къаьхьегама толам баьккхаб. Уиранове газа хьалха кхочачIъьй цо газах бензин даккхара бархI бетта яли, сентябрь бетта дIахьо. Иэнаре а IIаденна 100 тоин совгIа автомобильни доагор. Ер бутт чакхбалалеьха сентябра чотах кхы а дIалургда 2800 тоннах кIезига хьаиаьш бензин.

Цу тайпара толам баккха цеха коллектива вIашпIехьдьяннад творчески уIдо а ен хьинаре къаьхьегар бахьан доазш. МаргоагIора пайда эц укъала обрудованех, эргабоахан тоаю газ чакхъяхара технологи. Лакхача боарам тIа, оттадаьд цигача техноло гическаи процессаша механизацин автоматизацин елга.

Производствен технологи техникеп эргабьыкха тоаеча докхха дакъа юкъеккхъь коллективна рационализаторашеп новаторашеп. Ер-ду доакъоча деиз цар балха юкъейIайай 104 рацпредложени тоай — тайпара техническ хувшамин. Уж бахьан долаш вIашпIехьдьлар 120 эзар сом сбереа паччаьхьалкхеи ружьа кхоле. Цу коллективо хьалхара мотгиг кьхькъай управлене цехашта юкъе. Цига къаьхьегам ба кадрови гармоникан.

Шоашкара хьокхам а гойташ «Техника болх / бен ба укхаза яхье хьалхе лелаеш болх оператораш Мурадов Вагьп, Ковалевский Виктор, операторий гIочий Истамулов Тайпа, Зубов Алик, машинистаи Горский Михаил, Тарасюк Михаил, кхыбараш.

Г. ЛУКЬЯНОВ.

Пятилетка кердача рубеже

ХIанз, вай мохк йIслагIча пятилетка шоллагIча ах дахька чуйбеннача хана, йIубенна ала йIиш я 1971 шерн къьастта 1972 шерен нийсенна халонаш эпа а я, КПСС XXIV съездо кIийчъь экономически социальни дегIаиара программа толаме кхоачашпеи боал, аьина.

ЙйслагIча пятилетка шин шерап ах шерап фу де вIашпIехьдьлнад советски халкъа эгтара хьалха цун болхлой класса? Экономпетапа лаьрхIачох, 1,1 трилиона сома хьакъа хIама хьалад цар. Промышленность дегIаиара темпаш лакха а тешпаче а хинпай: 1971 шера — 7,7 процент, 1972 шера — 6,5 процент; 1973 шера — хьалхарча ах шера — 7 процент.

Пятилетка шин шерап ах шерап вай мехко дьлчун боагIIача тайпара мах бара хIанзарча цинвилизацие лард лоархIача экономика дакъъера масах доалдерга ва вай. Аз дувцар металлургтех да. ЙйслагIча пятилетка шоллагIча шера СССР лоаладаь 126 милиои тоин болат. Из 1971 шера США дакъкхачул 14,4 миллион тоин а, хIаьта шера Англе, Франце, ФРГ, Итале цхьана мел дакъкхачул 21,3 миллион тоин а дукхагIа да. Пятилетка кхоалагIча, хоалабеча шера хьалхарча ах шера болаг доакхIнига 1 процент дегIаленад.

Советски индустре структура-га хьежача къьаста гучаоалаи Iима-технически прогресса бух лоархIаи йола машинаши прибо-раши елга а-хими а къьастта сихха дегIаиахдга. ХIаьта уж дохъеш ма дий СССР халкъа боахаме хуэлаш латтача Iилма-технически революце боарам хьахъоахкараи.

ЙйслагIа пятилетка ехьалуп Советски мохк, цун колхозаши совхозаши йолаелар керда хьуькъам туэна. Из уэх шера бIаьхий хурголаш бе. Бакъъа атта кхебабаш из. Из кхебе вIашпIехьалъехар индустре, эгтара хьалха машинаш ева промышленносгех химеи Iалашъе дукха бох барах, цо чIоагIIйр социально-технически база. IIаихача хана ца хиннача тайпара дуэха минеральни удобреен, трактораш, комбайнаш, автомобилаш, тайп-тайпара зертбоахама машинаши царна цIи оахъалаиш кхьъчар колхозашкеп совхозашкеп.

Уэх пятилетка шин шерап ах шерап баьча балха опьто къаьста хьахьох из. Ерригача цоай торонашка а хьежа заводийн фабрикайн къаьхьегама коллективна белгалйир цоай планаш, цу тIа пар тIаийлора оплаиш оргаиаш оттадьлъуп дукхха доккхагIа дола дохдарадеш. СССР доаоол дехьа, къьастта а малхбузен цхьадолча мехкашка, дош а ца хеташ дувц социалистически яхьех. ХIаьта вай, советски яхь, ну хъьастъьа цоай уйга а ах бIаь шера IIаяь опыт а я.

Миллиноан болча наха вайга лоаца социалистически яхь я кварталагара кварталага советски болхлой къаьхьегама овсарле лаккъьер: пятилетка шин шерап ах шерап тIакхийтта промышленни продукци пхи дьаьхьа диъ дакъа алъха производство эргабьыкха товарани къаьхьегама операле лаккъяраи тIакхийтгал. Хуьтайна цоай хIаьхула пайда а. Цу тIалохо торо хилийтай пятилетка социальни программа кхдачашше а: итташ миллиоиаи болча къаьхьегамхошта лаккъьалл алапеш, лохьыкй налогаш, дукхагIа рукъа хьожаздаь общественни фондашка тIаьк боацап дегIаиара, медицински гIулакх дара, пенсешта, сэмпендешта), хьалъяй, миллиоиаи кердя квартираш, озарап школаш болыиицаш.

Из болча экономически потенциало, долаг дара система эргальскоа товаро, — вешта аьпа, ййслагIча пятилетка шин шерап ах шерап хьа мел дьлчо, торе хулийт вайга ткх шера плап йиззз кхоачашъертыа аьина бIу-бенна ала. Пятилетка дIалахача шин шерап ах шерап дьлчуд дукхха а дукхагIа да экономически социальни дегIахара пайда эцаш хьа бIаь шера Цоаль опыт а я.

Миллиноаи болча наха дьлчоаца социалистически яхь я кварталагара кварталага советски болхлой къаьхьегама овсарле лаккъьер: пятилетка шин шерап ах шерап тIакхийтта промышленни продукци пхи дьаьхьа диъ дакъа алъха производство эргабьыкха товарани къаьхьегама операле лаккъяраи тIакхийтгал. Хуьтайна цоай хIаьхула пайда а. Цу тIалохо торо хилийтай пятилетка социальни программа кхдачашше а: итташ миллиоиаи болча къаьхьегамхошта лаккъьалл алапеш, лохьыкй налогаш, дукхагIа рукъа хьожаздаь общественни фондашка тIаьк боацап дегIаиара, медицински гIулакх дара, пенсешта, сэмпендешта), хьалъяй, миллиоиаи кердя квартираш, озарап школаш болыиицаш.

Из болча экономически потенциало, долаг дара система эргальскоа товаро, — вешта аьпа, ййслагIча пятилетка шин шерап ах шерап болх бе йоалургIа ииз бола предприятеп, цу дакъъе дуиеп тIа эгтара йокхагIбола домиаци прокатии стаиаии, дунеи тIа эгтара йокхагIбола грузовой автомобилаи арагеца Камски завода хьалхара аргIа, цхьаьна тепловой атомиии электростанцеп, айгачеи кхачаии индустре дукхха предприятеп.

Лоацца аьлча, тешаш хила мегагрна ййслагIча пятилетка тIехьарча шин шерап ах шерап хьалхарча ах шерап дьлчуд дукхха а дукхагIа хIама хьадергхилараз.

Александр БИРМАН,
профессор, экономически Iилмай доктор.

(АПН).

1968 шера денз Гудермеекн медицински инструмеитп заводе полировщицайца Кдсрьиина Нинайца яхье яьина къаьхьегаш я.

«СЕРДАЛО»

2 оагI. 25 август, 1973 шу.

болх дакхха тIалат доацап цIена беш я из. Ден норма массажана кхоачашъю Рукъета. 130—150 процент пшгта дца цун хьокхамаш.

Ялъо толам чIоагIбу, кхы а дикагIа къаьхьега бозам оттийт. Салиева Рукъет Московски заводера полировщицайца Кдсрьиина Нинайца яхье яьина къаьхьегаш я.

Каст-каста ю цу яхьа итогаш.

ХIара денз хуьлаглча пятилетка хьоалагIча, хоадамбеча шера хьалхарча ах шера болаг доакхIнига 1 процент дегIаленад.

Советски индустре структура-га хьежача къьастта гучаоалаи Iилма-технически прогресса бух лоархIаи йола машинаши прибо-

ХЬАЬНАЛА КЪАХЬЕГАР

Ялат чуэца долдалле массеха ди хьалха дар яз. Ха яха вале а уьх шера-тхьоьлгIа ший комбайн кхай тIа йоаккхача комбайнер-петеран го вешаш вар со.

Суэженски района «Победа» цIерагIа колхоза цхьоалагIча трактороно - полеводчеши бригада комбайнераш цIьакхоза шоай машинашка хьожаш боаххар. Цхьабакха, Полуэшков Григорий Николаевич уьхаза ,вацар.

— Цхьа-ши ди дахьча юхаволагIаргва из, — аьнна са хаттара жоп делар А. А. Золина. — Шелковской района Ленина цIерагIча колхозе алат чуэца новкъосташ деш ва из.

— Из хIана вахар?

— Уж морган ба уж, эгIара халагIча болхараш. Уйла ша ешь болх уж, ахархочун сий ца до-жадо. Кхоаттье кхоь шу дахьнад цуэ, — дIаэо дуэи бригадира. — Собране шиъ муькъагIа шелковитчанша тIо де мала гIоргва аьнна, эгIара хьакхоа уэзаэта. Григорий Николаевича аьзо: «Со кийча ва».

Ялат чуэца долдеш вIашагIкхийтар тхо. Кхамаьл деш дуьхь везавелар сона дог цхьала, бе-заме ахарно. Цо шиъ вахарвар цхьайолла «цхьайленаш» цхьайожайташ чIоагIа сакъердаме кхамаьл хIлар тха.

— Газетера ва хьо? — ТIаккха тIаьхьа, сона несар ва-кх хьо, Іо а хаина кхае ха яц, цхьаъа дага доаххараш дуккха да. Уж газеташа дуэца доирза сона, массарна дIадоэийта. Аз дуэцергса хьона, цхьаъа Іа дIаэаде, — дийхар цо.

Со раьза воалаш хьамаьл хIлар тха. Комбайнера лайнар аз хоэачашдар. Иштта хьаэлар «Ахархочуэ сий дахьа доаттадеш» жа статье. Цу тIера цкъадераш дуьлардда аз:

— Духхка езаенна колхоз Іита уьк морга хана цIагIа воагIалаш со. Уьх шера, пятилетка жоадамбена шера» цхьаъа а. КПСС XXIV съезда решеташ цхоачашъеча шийгара доаттIа дахьа дала гIерг хIара советски сар.

...Аз дог раьза воалаш хьаллоаш украинский комбайнерий, цхьайсад. «Цхьа ха кхай тIен цхьа фийг чашен бутаргбаш» яха цар дешнаш, со девиз я.

ШоллагIча дийнахь Григорий Николаевича муьх хьакха араьккхар ший комбайн. Цу дийнахь 20 тонн соагIа алат ларбар. ХIара гектара тIера 40 центнер йоалар. Цо ялат чуэйчача участкага чIоагIа хьежар агроном, бригадир. Цаг кхоссаер цуэ комбайн чакхъяьлъяьнга кхай тIа. Дика-могабир цо-бах болх.

Цхьатарра арабаьнарча комбайнераша сиха чуэйча баьккхар муьх.

Колхоза трактороно - полеводчеши шин бригада группаша, доаккха новкъарле еш гуэнаш долтIана кхаьккарча хьажаш хьажар кIа. Шерра яьожаяр механизаторашта ювхера соцпанстическеи яхь. Колхоза правленеи парткомон оттадаь, ялат чуэцаш дакъа лоаттадеш совгIаташ тедар.

Суэженски районе социалистически яхье хьаьха латтарашт белгалбоахаш кхы цаI форма яр — КПСС райкома, райисполкома юрта боахамеи заготовкаш болхлой профессионалаш союза райкома баркад оаланн письмош яздора. Из совгIат дикагIчарна юкъе а дикагIчарна мара лацар. Хьаьта из письмо, «къаьгатма сийдан сиквой сайна сан болхна воллача дIалора: хьаьха латтача комбайнера яьлат хьоккеш воллач, трактористе боаь тоссача, шоферга аьзьа тIа е хьатта.

...Цу дийнахь баркал оалан долда письмош социалистически яхье районе хьаьхара могIат яьккхача «Победа» колхоза кIалхоГагмошта яздаь дар. Районан организацеи дакъалаьца комбайнин группаш звеньевойнга Зыбин Арьаденеи Попов Николаи дIадеанадар письмои. Делькъел тIехьагIа нерIкома «иесскин» тIаьхьар цхьа воаллача комбайнера. Гаьно воархI комбайн йоаллар. Цар яьча прокосех гуш дар хIаьта ларбар уж цу участка тIа ца баьнилга.

— Гр ва-кх из Полупэнов, — аьлар партнкома - секретара Моисеев Николай Иванович, машина дIоагIа хьа а доаккхаш. Машина чура Іоара дальар тхо.

Комбайн цIаьнга яха а йийрза муэ яхоачалучаьх дIаьхар, цхьа ха ^ьянача гIоллад юхайийрзар. Кхы духхкагIа хьакха йиш йоацаш лоха хьоккар комбайно. Кхай тIа вагтаьь бIергагора юкъе урадагIийса е лаьтта ІотIадийна кIиканаш.

— Из гургва-кх хьона уьк морга кхай тIа, — болгалдаьккхар Моносеев, эмельей дIаэкай, хIаьта из-м гIоргвар цхьа ка кхай тIа а бусаш.

Лоацца ,муэаш доахаш делар тетранна машина. Цкъаь тIехьадаьк,а яйте мел йоза жатка Іо а хиье' лаьтта Іодийна канаш хьаьгэаьр цуи комбайна.

Хьабаьхка КПСС райкома вIакалаш комбайнера балхара хьожаш бар. ТIехьагора юкъе урадагIийса е лаьтта ІотIадийна кIиканаш.

— Из гургва-кх хьона уьк морга кхай тIа, — болгалдаьккхар Моносеев, эмельей дIаэкай, хIаьта из-м гIоргвар цхьа ка кхай тIа а бусаш.

Лоацца ,муэаш доахаш делар тетранна машина. Цкъаь тIехьадаьк,а яйте мел йоза жатка Іо а хиье' лаьтта Іодийна канаш хьаьгэаьр цуи комбайна.

Хьабаьхка КПСС райкома вIакалаш комбайнера балхара хьожаш бар. ТIехьагора юкъе урадагIийса е лаьтта ІотIадийна кIиканаш.

ХьатIаэоаггlаше аьлар:

— ХIанзаьца сона ца яйнача тайнара хала участок я гр. Жатка йохар кхераш хала дийлар со.

Ялат чуэцаш лакхара хьожаш маш дахьеха КПСС райкома, райисполкома, юрта боахамеи заготовкаш болхлой профсоюзан райкома Сийлен грамота енна цуэца.

ХIанз хьаВбашта доаккъар IаIаьдеча болх беи ва хьаьха латта комбайнер.

В. ШЕВЧЕНКО,
Суэженски районерча «Победа» яхача колхоза дукхха тидракина газета бехкъокхаме секретарь.

ШЕФСКИ НОВКЪОСТАЛ ДУ ЮРТА БОАХАМА

Юрта боахама болхлошта докха новкъостал ду «Грознефтезимзавод» объединене автотранспортни кхIбона водителаша.

Ялати кхIбона хIамашн чуэца болабеннача хьажарча деношка деноз шовзткъе грузовой автомобиль я шпара Суженски района «Путь к коммунизму» яхача колхоза новкъостал деш. Транспортникаша колхозхошта тIо дир ялата кердача лъьвхъама эзараш топнаш. Даьхеи амбарашка чутасса.

•ХIанз, ялат чуэйчачул тIехьа-гIа, доаккъар хьатIаоэаш ба шоферш. Цига а ди-бIйса ца лоархIаш хьинарг кхъхьег цар.

— Юрташка, — йоаь автотранспортни контора директора нов. Тигатова, — дика хьаьаш вIашатIехьалхьад водителашта. Цудухьа бу цар иштта дика болх. Цхьаккха ди дIадоаш тха водителех хIарне ший дийнахьара балха норма шозза кхоачаш ца еш. Колхоза тIо деча белгалбаьнна хьаьхеаш ба шофераш новкъосий Федоренко, Магомадов, Иванов, Голубцов, кхуьбараш.

П. ЗАБИРОВ.

ЭЛЕКТРОМОНТАЖНИКИЙ ТОЛАМАШ

Хьинарг кхъхьегаш я уьх деношка № 7 болча треста йиьлагIча электромонтажни управленеи коллектив. Цу барттийначча коллектива кулгалдеш ва коммунист А. И. Болотов.

ХIанз монтажникаш " кхъхьегаш ба вай республика йоккха объекташ мьилъеча: электромонтаж ю Грозненски газ чакхIоахача заводе, «Брагуны» яхача мехкIанъатта доаллача монтаже, кхичхаь.

111 процент соагIа кхоачашъ-вай цар электромонтажни бригада дара ворхI бетта план. Планал соагIа чакхдахьад 50 вояр сома маьха балхаш, тIекхоачашъеш кхъхьегаша обсерле лакхъяри балхашка дIабода мах лохбарен план.

Хlара дийнахьарен бийсанарен заданеш дикка тIекхоачашъеш кхъхьег коллективо ухх августа бетта а.

Социалистически яхье хьаллее ледеш хьайоаттIа прораба В. М. Кузнецова кулгалдеш йоза коллектив. Хlара дийнахьара нормаш 130—140 процент хоачашъеш цо.

Шоашкара хьокхам гойташ кхъхьегаш ба электромонтераш Рычков, Михайленкий, Булганов, шофер Агаев, кхыбараш.

П. ПОПОВ.

РУЗКЪАН КХОМБУ

Уьх шера март бетта «Хьаькха боахаме материальни ресурсех мишта пайда эц хьажара» яха сонан бир СССР хьаькха тIахьожама комитето. Цу дакъе. 15 сар июьнехьа масса;ара комиси IаIаьгIа а ella, дукха -болх балб вай республике. Материальни ресурсех мишта пайда эц хьожача дакъа доаддаш хиний вай республике 5 эзар гарга контролер, госплана болхлой; статистически управленеи материально - технически снабженеи болхлой, экономсоциальни проекторга» отрадлин штабнай членаш, промышленносте, транспорта, гIишлошъеча организацеи, юрта боахама специалисташ.

Предприятешкара керда резервеи тохкара, кхомбеш кхъхьегамеи материальни ресурсех пайда эзара йоЬа партеи правительстван указанеш кхочашъа е еш Нохч-ГIалгIай АССР хьаькха тIахьожама организаца тIахьожам доаттабабеб хьаькха болхама пдгаш мишта кхоачашъо, арахьара продукце дикал мишташ, социалистически долхьаьке малагIча хьала тIа я хьожаш.

Хьаькха боахамеи планаш кхоачашъеча цIенхьатта кхочашбоаш шийлагIийтарах, арахьара продукци брак болаш хилийтарах.

Уьх шера март бетта «Хьаькха боахаме материальни ресурсех мишта пайда эц хьажара» яхача сонан бир СССР хьаькха тIахьожама комитето. Цу дакъе. 15 сар июьнехьа масса;ара комиси IаIаьгIа а ella, дукха -болх балб вай республике. Материальни ресурсех мишта пайда эц хьожача дакъа доаддаш хиний вай республике 5 эзар гарга контролер, госплана болхлой; статистически управленеи материально - технически снабженеи болхлой, экономсоциальни проекторга» отрадлин штабнай членаш, промышленносте, транспорта, гIишлошъеча организацеи, юрта боахама специалисташ.

Предприятешкара керда резервеи тохкара, кхомбеш кхъхьегамеи материальни ресурсех пайда эзара йоЬа партеи правительстван указанеш кхочашъа е еш Нохч-ГIалгIай АССР хьаькха тIахьожама организаца тIахьожам доаттабабеб хьаькха болхама пдгаш мишта кхоачашъо, арахьара продукце дикал мишташ, социалистически долхьаьке малагIча хьала тIа я хьожаш.

...Цу дийнахь баркал оалан долда письмош социалистически яхье районе хьаьхара могIат яьккхача «Победа» колхоза кIалхоГагмошта яздаь дар. Районан организацеи дакъалаьца комбайнин группаш звеньевойнга Зыбин Арьаденеи Попов Николаи дIадеанадар письмои. Делькъел тIехьагIа нерIкома «иесскин» тIаьхьар цхьа воаллача комбайнера. Гаьно воархI комбайн йоаллар. Цар яьча прокосех гуш дар хIаьта ларбар уж цу участка тIа ца баьнилга.

— Гр ва-кх из Полупэнов, — аьлар партнкома - секретара Моисеев Николай Иванович, машина дIоагIа хьа а доаккхаш. Машина чура Іоара дальар тхо.

Комбайн цIаьнга яха а йийрза муэ яхоачалучаьх дIаьхар, цхьа ха ^ьянача гIоллад юхайийрзар. Кхы духхкагIа хьакха йиш йоацаш лоха хьоккар комбайно. Кхай тIа вагтаьь бIергагора юкъе урадагIийса е лаьтта ІотIадийна кIиканаш.

— Из гургва-кх хьона уьк морга кхай тIа, — болгалдаьккхар Моносеев, эмельей дIаэкай, хIаьта из-м гIоргвар цхьа ка кхай тIа а бусаш.

Лоацца ,муэаш доахаш делар тетранна машина. Цкъаь тIехьадаьк,а яйте мел йоза жатка Іо а хиье' лаьтта Іодийна канаш хьаьгэаьр цуи комбайна.

Хьабаьхка КПСС райкома вIакалаш комбайнера балхара хьожаш бар. ТIехьагора юкъе урадагIийса е лаьтта ІотIадийна кIиканаш.

ХьатIаэоаггlаше аьлар:

— ХIанзаьца сона ца яйнача тайнара хала участок я гр. Жатка йохар кхераш хала дийлар со.

Ялат чуэцаш лакхара хьожаш маш дахьеха КПСС райкома, райисполкома, юрта боахамеи заготовкаш болхлой профсоюзан райкома Сийлен грамота енна цуэца.

ХIанз хьаВбашта доаккъар IаIаьдеча болх беи ва хьаьха латта комбайнер.

В. ШЕВЧЕНКО,
Суэженски районерча «Победа» яхача колхоза дукхха тидракина газета бехкъокхаме секретарь.

Ухх шера март бетта «Хьаькха боахаме материальни ресурсех мишта пайда эц хьажара» яхача сонан бир СССР хьаькха тIахьожама комитето. Цу дакъе. 15 сар июьнехьа масса;ара комиси IаIаьгIа а ella, дукха -болх балб вай республике. Материальни ресурсех мишта пайда эц хьожача дакъа доаддаш хиний вай республике 5 эзар гарга контролер, госплана болхлой; статистически управленеи материально - технически снабженеи болхлой, экономсоциальни проекторга» отрадлин штабнай членаш, промышленносте, транспорта, гIишлошъеча организацеи, юрта боахама специалисташ.

Предприятешкара керда резервеи тохкара, кхомбеш кхъхьегамеи материальни ресурсех пайда эзара йоЬа партеи правительстван указанеш кхочашъа е еш Нохч-ГIалгIай АССР хьаькха тIахьожама организаца тIахьожам доаттабабеб хьаькха болхама пдгаш мишта кхоачашъо, арахьара продукце дикал мишташ, социалистически долхьаьке малагIча хьала тIа я хьожаш.

...Цу дийнахь баркал оалан долда письмош социалистически яхье районе хьаьхара могIат яьккхача «Победа» колхоза кIалхоГагмошта яздаь дар. Районан организацеи дакъалаьца комбайнин группаш звеньевойнга Зыбин Арьаденеи Попов Николаи дIадеанадар письмои. Делькъел тIехьагIа нерIкома «иесскин» тIаьхьар цхьа воаллача комбайнера. Гаьно воархI комбайн йоаллар. Цар яьча прокосех гуш дар хIаьта ларбар уж цу участка тIа ца баьнилга.

— Гр ва-кх из Полупэнов, — аьлар партнкома - секретара Моисеев Николай Иванович, машина дIоагIа хьа а доаккхаш. Машина чура Іоара дальар тхо.

Комбайн цIаьнга яха а йийрза муэ яхоачалучаьх дIаьхар, цхьа ха ^ьянача гIоллад юхайийрзар. Кхы духхкагIа хьакха йиш йоацаш лоха хьоккар комбайно. Кхай тIа вагтаьь бIергагора юкъе урадагIийса е лаьтта ІотIадийна кIиканаш.

— Из гургва-кх хьона уьк морга кхай тIа, — болгалдаьккхар Моносеев, эмельей дIаэкай, хIаьта из-м гIоргвар цхьа ка кхай тIа а бусаш.

Лоацца ,муэаш доахаш делар тетранна машина. Цкъаь тIехьадаьк,а яйте мел йоза жатка Іо а хиье' лаьтта Іодийна канаш хьаьгэаьр цуи комбайна.

Хьабаьхка КПСС райкома вIакалаш комбайнера балхара хьожаш бар. ТIехьагора юкъе урадагIийса е лаьтта ІотIадийна кIиканаш.

ХьатIаэоаггlаше аьлар:

— ХIанзаьца сона ца яйнача тайнара хала участок я гр. Жатка йохар кхераш хала дийлар со.

Ялат чуэцаш лакхара хьожаш маш дахьеха КПСС райкома, райисполкома, юрта боахамеи заготовкаш болхлой профсоюзан райкома Сийлен грамота енна цуэца.

ХIанз хьаВбашта доаккъар IаIаьдеча болх беи ва хьаьха латта комбайнер.

В. ШЕВЧЕНКО,
Суэженски районерча «Победа» яхача колхоза дукхха тидракина газета бехкъокхаме секретарь.

Ухх шера март бетта «Хьаькха боахаме материальни ресурсех мишта пайда эц хьажара» яхача сонан бир СССР хьаькха тIахьожама комитето. Цу дакъе. 15 сар июьнехьа масса;ара комиси IаIаьгIа а ella, дукха -болх балб вай республике. Материальни ресурсех мишта пайда эц хьожача дакъа доаддаш хиний вай республике 5 эзар гарга контролер, госплана болхлой; статистически управленеи материально - технически снабженеи болхлой, экономсоциальни проекторга» отрадлин штабнай членаш, промышленносте, транспорта, гIишлошъеча организацеи, юрта боахама специалисташ.

Предприятешкара керда резервеи тохкара, кхомбеш кхъхьегамеи материальни ресурсех пайда эзара йоЬа партеи правительстван указанеш кхочашъа е еш Нохч-ГIалгIай АССР хьаькха тIахьожама организаца тIахьожам доаттабабеб хьаькха болхама пдгаш мишта кхоачашъо, арахьара продукце дикал мишташ, социалистически долхьаьке малагIча хьала тIа я хьожаш.

...Цу дийнахь баркал оалан долда письмош социалистически яхье районе хьаьхара могIат яьккхача «Победа» колхоза кIалхоГагмошта яздаь дар. Районан организацеи дакъалаьца комбайнин группаш звеньевойнга Зыбин Арьаденеи Попов Николаи дIадеанадар письмои. Делькъел тIехьагIа нерIкома «иесскин» тIаьхьар цхьа воаллача комбайнера. Гаьно воархI комбайн йоаллар. Цар яьча прокосех гуш дар хIаьта ларбар уж цу участка тIа ца баьнилга.

— Гр ва-кх из Полупэнов, — аьлар партнкома - секретара Моисеев Николай Иванович, машина дIоагIа хьа а доаккхаш. Машина чура Іоара дальар тхо.

Комбайн цIаьнга яха а йийрза муэ яхоачалучаьх дIаьхар, цхьа ха ^ьянача гIоллад юхайийрзар. Кхы духхкагIа хьакха йиш йоацаш лоха хьоккар комбайно. Кхай тIа вагтаьь бIергагора юкъе урадагIийса е лаьтта ІотIадийна кIиканаш.

— Из гургва-кх хьона уьк морга кхай тIа, — болгалдаьккхар Моносеев, эмельей дIаэкай, хIаьта из-м гIоргвар цхьа ка кхай тIа а бусаш.

Лоацца ,муэаш доахаш делар тетранна машина. Цкъаь тIехьадаьк,а яйте мел йоза жатка Іо а хиье' лаьтта Іодийна канаш хьаьгэаьр цуи комбайна.

Хьабаьхка КПСС райкома вIакалаш комбайнера балхара хьожаш бар. ТIехьагора юкъе урадагIийса е лаьтта ІотIадийна кIиканаш.

ХьатIаэоаггlаше аьлар:

— ХIанзаьца сона ца яйнача тайнара хала участок я гр. Жатка йохар кхераш хала дийлар со.

Ялат чуэцаш лакхара хьожаш маш дахьеха КПСС райкома, райисполкома, юрта боахамеи заготовкаш болхлой профсоюзан райкома Сийлен грамота енна цуэца.

ХIанз хьаВбашта доаккъар IаIаьдеча болх беи ва хьаьха латта комбайнер.

В. ШЕВЧЕНКО,
Суэженски районерча «Победа» яхача колхоза дукхха тидракина газета бехкъокхаме секретарь.

ДИКАГIЙОЛЧА СМЕНА КУЛГАЛХО

Кхьаьча моазгагIчунца, фашистски тIаьрахоашца тIом даттача 1942 шера 17 шу дашца мехкадаьттахо Бугаев Алексей скважинашта лаьттан кIалха ремонт ешар. Оператора IоагIашта чета херан бе делла тIем тIа вахар из. Духьхьашка моастагIчунца тIом беш хилар из Краснодарски крае Крымска станице. Тоьм чакхбоалла чайра, денал гойташ фашисташа тIом беш хилар Алексей.

Тоьм чакхбоьлар. Цига водача хьаьа бергашца кхийна хIамига сар хиша яов. Бугаев тIем тIа тайна пхи-ялх совгIат а долаш, ше пIакхьаьчь кIиргга далалеска скважинашта «здрабо» де волавеар. Хьаьта Хаян-Корт, Старэзрозненски яхача моттигашка тIехьIоарга мелоов мехкаьнатта тахка доладелначул тIеIьаьта буур дегтара балха пахар Алексей.

Хьаьхара депошка дукха халонеи пийселар цуна. Цхьабакъа халонеи да Іема из, болх хала хьларах бIу кхожабеш ваоар. «Грознефть» объединенера бурув дегтарий курсаш дийкеи тIехдикеи чакхьяьхар цо, цул тIеIьаьта ший болх практически дикагIа байзар, цул кхайленаш кIоаргагIа йовза гIерташ каст-каста дагавьлар из йоккха опыт йолча бурув дегтараш. Цул довгIа дукха техника-тIа цо болх бар баьхан долаш дукха ха яладеьхь смении мастер хилар цунех.

Йоккха яцар нов. Бугаев керте лаьтта смена. Пхи-ялх сар маре ванар цига кхъхьегаш. Цхьабакъа царех хIарне оамал, цул дега «дIоагIа» лаха ха дезар цуп. Цу декхарех дика вояргIавара Алексей Иванович. Уьх тIехьIоарга иит шера цуи сиплае хьинаре дакъа а лоацаш тIехкIоарга бурув тохаш 4—5 скважинга йьккхей. Уж кассанр а дукха молоки мехкдаьтта луш я. Царна юкъе а белгала я цар 5115 метр бурув а тохаш мехкдаьтта ца тезкача мотте цар йьккха «Минералын-Ia» яха скважина. ХIанз цу мотгIге бурув тохаш я кхы а яхо скважина, кастта бурув тоха йолалургьи цхьаьккха ши скважина.

ХIанз цига бурув тохача «Минералын-а» яхача кхъхьегаш ва «Советски Союза сийдола мехкдаьттахо» яха сийлен цIи лелеш сода Бугаев Алексей Иванович. Цун сиене кхъхьегаш йола Заярный Михаил керте латтa бурув дегтра бригада «Грознефть» объединенера бригадаэтна юкъе этгара йоккха мехкдьатта кIеж тохийта. Уж толамаш доахача пахалдаш хьалха латтаьн кхъхьегаш Бугаев Алексей керте латтa смена.

А. ТИЩЕНКО,
тха штате воаца корр.

Кхьаьча дика кхъхьег Заярный Михаила бурув дегтача бригадас рIелаегIча пятилетка кхоачашъа, хоадамбена шера. Уйх шера плановый цо тоха делаш дар 2086 метр бурув, йьаьта тIаийцача социалистически декхарех тоха деза хIара цо шера тIаийна хIинца социалистически декхарех тоха деза кхъ гуп да. Ворхl бетта 129 эзар сома йоцуш кIийчьяьл, планна тIа е езаш хиннар 116 эзар сома маьха болча. 131 эзар сома продукцеи реализаци яьл. 1429 гектар йолча хьуна механически гIуланх дьял.

Коммунист Мажидов Султан керте даттача Гудермески десятисетия колективе хьуначIьяьл, тезьяй, 90 гектар кхона чу дIаеIай. Дика тIаштIехьалхьяьхкад уьхаза саьрсех дIайаь делга, кардаш кIийчьяьла. Цу десятисетие иштта болх беш я яьшкаш хьаьо пех Уикархонова Фе-юура бригадир я йолаш. Кхьаьста хьинаре кхъхьег уьхаза трактороиста Ямадаев Амаде, херх хьохкача рама тIа даттача Умаев Iодалаь, электрослесаре Тонких Михаила, дуу тедаш волча Бисултанов Вайсула, десятника Ахаева Чаберлоос.

Дика да, Джалхинска лесничество хьу лелеърй хьокхамаш я. 25 гектар декоративни сомийгаьний питомник я я уьхаза, Хьуначара болх чIоагIа безаш, цунах дика хьеташ ва лесничестве кхъхьегаш волд мастер Шидаев Муна, техник-ъу лелеер Эдиевск Муса, «тракторнисташ Байсагуров Яьхьа, Лыков Тимофей, болхлой Хасуханова Зура, Исхаджиева Аьсет. Кхона баранта ший епыт дIалуш, хьуначара болх бетта раьза воаша яа 46 шера хьун промышленносте болх бан волга Костаев Григорий Николаевич.

Мехлесхоза директора М. Чакнаева чIоагIа раьза воаша дакъа доаш хьу дьояь хьу дьояь деча кхъмаьла юкъе.

— Хьу — из Іаламо хьаьхеала тIа яьха хIама да, — йоаь директора. Дега, дегIа чIоагIа тоам хуэ цуи болх а, цхьабакъа хьуп еррига кхайленаш яйна, уж текха вала хьала да. Тхэ хьу лелеърй декхар цуна юкъе вьяннача кIаго парIIата са сеарггIоаьп, са тIйна салоIарголаш из хозъар, тоьар.

Бокха бе яха, эстетически хьеташ балара хьуна лоацаш а. Хьу езар, из кхоар, шIерах лорах яр — из берригача хьу лелеърца яIашIтIехьдаьккха дешаш гIуланх да.

Мехлесхозе йиллай сувенираш ю цех. Цуп тайп-тайнарча кIамех бола нах чубоагIа коллектив яIмига яле а цуна карагIдуулаюнаьха дегаш хьест. Уьхаза Батукаева Аруже, Тамраэни Наташас, Мусаева Зинас шоай гоязача кулгаша вьлуу хоза кадаш, Iогаш. Шоай дийнахьара задани 120 — 130 процент кхоачаниъ цар.

Л. ОСЕНЕВ,

ФОТОИНФОРМАЦИ

ЛЕНИНГРАД. Революционни боламе дика «Іуланхаш карагIдувларш, общественнаш баьлаш гIа хьинаре дакъа лапарехь, вина денз дехька шу дуларца дувзаденнеи 1973 шера 6 августа СССР. Лакхехьарча Совета Президиума Указах Октябрьски революце орден сиий Александр Викторовичу Белышева.

Дlаьхьа хьабе «Хайбаьб революце хьалха лаьттачун корта. Дlаьхьи, хьага йиш йолаш хинна цу сага вахар. Кхоьхкъа цу хьалха текстильни фабрике пролетарски университет а яьккха Балтике флоте тIавийхар владимирски зIамига сар. Уьхазара деIга хинналар цунна революцена юкъеъаза.

1917 шера февраль бетта авроровша Франко — Эрсий завода балхлоша цхьана, цига ремонт еш яр уу хана крейсер, цун матча тIа цIе байраьх аййар. «Аврора» тIа 42 сар болышеник вар, нарна тIехьа яр ерriга а команда. Кхоьна Октябрьски вооруженни восстани хул яхьш авроровша Іалъамате чIоагIа лоархIаш хинна I-ча статья машинист А. В. Белышев Смольне тIавийхар, «Болдой салтийн депутатий Петроградски совета Тlема - революционни комитета иIерагIа новкъост Белышев «Аврора» яхача крейсер тIа командираша цхьаьна. 24 октябрь 1917 шу, 12 сахьт 20 минут дийнахь №, 1125» удостоверени делар цунна Я. М. Свердлова.

ХIаьта дийсан кема бухь йистте, тIера лооччар Іо а яьккха латтача йоккхача топа юхье Петропавловкере йиа едача сигналара хьежан вар комиссар, «Плм» аьнна ма команда еар цуьхь. Городе гIолла кхестача чун тато Дворцнови майдан тIара красногвардейцаш атаке айбир...

...ТIаккха Промакадеме деша хIнар, «Ленэнерго» системе итташ шераш дIаьхар болх беш. Ленина шин орденца, хIаьта хIанз Октябрьски революце орденца, медалашца белгалдьаьхад Ленина парте ветерана карагIдийна революционни, тIемеи къьхьегамеи гIуланхаш. Из каст-каста хул «Аврора» тIа, цига кагирхошта хьалхашка къамьалаш ду. Замо «Іалититаш цхьаьна морах, революце хьалха Іьттар хIанз а массаса саьна гIуланхаш тIа ва.

СУРТА ТIА: А. В. Белышев.
ТАСС фотохроника.

УКРАИНСКИ ССР. Турпаьхо йола город Одесса ший доазонаш шерашца я. ИйсаIа пятилетка йолаеача деноз ухххаза нах баха Таиров яха керда поселок хьаьлъяьй.

Хlинца кулгалдеш йолча московски тIишлонхой бригадо болх подрядни методаIа бара йола почни хьаьллъяьр Одессе этгара хьаьха «Черноморгидрострой» треста СУ-463 Ю. Н. Складановске кулгалдеш йолча комплексни бригадас.

Таиров яхача поселке вIаштIардаь денош хьаьлеча бригада коллективо кхомбеш, материалаш дIаьхийтара, аьшкбетонни хIаман лораеш лелара кьоьсам доаттабу. Кхоьхкъа картинтеи, лоамеентеи, опалубкаштеи дIаухийтача хьуна материалаштеи. Цу дерриенша вIашатIехьдаьлийтар 14 сарах латтар йолча бригада тIехьIоарга хьаь бетта дуу эзар сом коьдеш.

СУРТА ТIА: «Черноморгидростройн треста СУ-463 хьаьлле деадеи йола производственнаш (аьрдехьара аьттехьа): комплексни бригада кулгалхо Ю. Н. Складановский, гIишлонхой Н. Б. Майсак, А. И. Морс».

И. ПАВЛЕНКО сурт.
ТАСС фотохроника.

ЦХЬАН САХЬАТА— АХ ТОНН ДУЛХ

Дукха ха йоацаш Ленингрдски областе болх бе йолаенний керда промышленни предприятешхьайбан деллалу «Пашскнй» комбинат. Юхе гIолла ядача совхозни фермашкара хIара дакъа Iасндгаш хьаувийт укказа. Цхьан шера, дийнахь-бирш 1033 тонн хIара а хIеташ, 450 килограммара хоач ув. «Пашскнй» комбинато хIара сахьата 500 килограмм дулх доаккх.

Комбинат 10 эзар ;асиIа лаьрIа я. Бетонах, кизгех, алюминех хьалъяьча корпусашка леладу хьайбан. Хьаьшка трубопроводашка гIоллаш автоматическн техногий ваьста буц, шурий концентраташ, питательни смесаш. Лаьрхlа йолча кормоцеке хIара хьайбина группа рацнон кIийнах. Корн кнйтьяьра процесс ерriга а автоматнзаци яь я.

Хьайбаш чулаттача помеченешка эшнача тайпара Йовхалцелап лоатташ. Уж помещеншцбеьар мехнизаци яь яь да.

— Тха комбинат — дувн сонхоза директор Л. Павловскс, автоматика приборашца, контрольно-измернтельни аппаратурача, хIаиларча механизмаша Iалашъяь йола чоалхане инженерно-биологнческн предприятн я. Из иштта хIлар бохьан долаш, хьакхаетама орсаре хьожаш латтеначий. ХьалхагIа сонхозни фермашка хьайбанта тIехкетап долча хIара центнер дулха 17 сагсахьат эпар, хIаьта хIанз кхоь мара эпар.

Кхы кIезнагIа лоархIам болаш дан хьайбан леладеш йола комбинат хьалъяр бахьан долаш хинна социалнн хувцамаш а. Комбината охьа хьаьлеп латт кердa, 500 сага лаьрхIа йола поселок. Городерча стандартех отгаьнй проект — квартнрашка дIайха хнй, паровой отоплення, газ я. Хьаьле лаьрхIа я школа, берий бен, культурно - бытовой центр, гостнница, стадноп.

Ирина КИРПИЧНИКОВА,
АПН корреспондент.

Ленинград.

«Лада» дег чу йосс

Воронежскн «Лада» яха халхарен ашарен халкъа ансамбль пхи шу хьаьха хьаьлнар. Эгара хьалха ухгаза баьккар керда хьаЛЬеча гIишлошъеча, педучнлнщара, вузашкара, професснонально -технически школашкара кагий нахи мехкарйн, учреждений, тикай, конструкторски бюро болхлой. Музыка дукха езача кагирхой коллектнв вIашагIкхийтар.

Самодеятельни артнсташ цхьа баха ца Іеш дукхаза я ахаб общественра городанпеен юрташеп. Дукха гулйир шар ййцьеяна халкъа инструменташ, кхаьнара ашараш, костюмаш. Атта дацар болх а беш, дешар я денпан сарахь репетнцнеш яха. Цхьабакъа, музыка езаш хнлар нпз сообществар. Вlашагlкхийтар эрсий халкъа халхарехн ашарехь латташ йола программа «Лада» яхара хьалхара концертан лаьдгIапрнпта дезаделар.

Хз хIаьхара ансамбло шнй программапа юкъейхьар керда произведеннеп, керчар цунна шнй стнль.

Ансамбл репертуара чIоагIа Центральни Россе фольклора дикагIа йола произведеннеш, цар лелор хьаьна нструменташ: свнрель, жалеечкн, трещотка, ложкн, лнра, рубель, иштта кхиарш а.

Ансамбль НИР-ен ГДР-ехь гастролашка яха чнннай. 1970 шера советскнй немецкнй концертнй музыкальный цIийна юкъе хьаьха дацьеа. Шу шу хьаьха Югославе чакхъяьннача пхелагIча хьаьхана ткъеъеча студенческн фольклорнй фестнвала дипломант хIлар «Лада».

Ансамбль каст - каста Воронежа болхлой, юртагIа хьаьбегамхой болча хьоашкагIа йода, цар бокхача безаюца тIа я эц нз. «Лада» цужкагIйоаш ашарап радно чу гIолла хьаэа йнш я. Коллектнв тсламца дакъа доацап хинпай массеэк фнльм доаккхача а. Кастката Советски Союза хьаьча годашка уй. «Ладан» коллектнв.

Николай ГАМОВ,
АПН корреспондент.

Воронеж.

«СЕРДАЛО»

3 оагI, 25 август, 1973 шу.

АХКАН КАНИКУЛАШ

Бераша коммунистически кхетам балдора дайкъа йина пайда лу ахкан замалахь туристически маршрутех еча походаша. Цул сов1а шар дегашка патриотически уйла сомабоьах. Дай1ишара безам есвбоях, дешархой унахлIено чIоаг1ъо шу г1улаххо.

Походашка болча хана духъала нийсъу йолча хадоман шина-ешш дикаг1а йолча оамалаш 1омаю бераша.

Вай республикера дукха дешархой хиннаб ухех шера газина экскурсешка, туристически походашка боха. Масала, вай Союза городашка: Ереван, Брест, Волгоград, Киев, Тбилисе, Рига, Каспийски Iаьржачеи фордей берда Янстошка 2524 дешархо хиннаб. Юрташкара Грозне г1олла 816 дешархо, республике г1олла — 1020, Т1ема-Гуржий новкъа 143 дешархо хиннаб походашка даьз1а лоаиаш.

Сакъердаме поход яьй ух1 ше-ра «Красный молот» завода инженера В. Николаева кулгаг а деи Республикански берий экскурсионно - туристически станцера кружковашша. 15 сар июьье г1олча цу группа 20 дийахь походе йир Грозный — Тиберда — хий Мархь — озеро Рица — Сухуми — Тбилиси — Грозный яхача маршрутах. Походе болча хана дукха сакъердамеи кердеи хIамаш дайзар дешархошта. Малхбузехьара Кавказа довкъаре 1оаделеш маршрутгIаьнга духъала латаш байначарна оттаалъча памятникашта кIал1 тизаш деххар, кьахьегамеи т1емеи турналашца в1ашаг1ахчетар хилар.

12 сар чувоагIаьц яр цу станцера кхича маршрутех яха дешархой группа. Цунна кулгаг деи хIамаш дайзар дешархошта. Малхбузехьара Кавказа довкъашт хиннаб. Юрташкара Грозне г1олла 816 дешархо, республике г1олла — 1020, Т1ема-Гуржий новкъа 143 дешархо хиннаб походашка даьз1а лоаиаш.

Сакъердаме поход яьй ух1 шеч1у дисар тхона. Эггара хьалха из да цу наьха моральни бозарм бокхха хилар, шоай леладелга г1улахех уж тешнига...

Партизанай лагере тхо хьалхар деи1ахь, г1олла шина дийнахь ниьъ баьчул т1ехьаг1а. Х1етта мара ди доалаш латтаяр,1 чудухьа верриг а массеех саг мара ваьнар лагере. Цкъарноа дехке дальнидар тхо, ишшта кIезига ах болабоуьш ухха1а инйсларах, хIаьта тхо дехке далар т1ехь-т1ехьаг1а лийра, малх чубина болабеб-на массе оаг1оахъара хьайсаг1а халхъа б1ухой отрядаш б1аргайча. Царна юхье яр, цун кертах дооха ахча а ялла г1 дуккхача шеран Преторе Iаьдалаш т1ехьахьаделарех кара цу водаш висача Ямбо Израиль отряд а.

Шоашта т1адиала деххар толамца хьоахчашъьнуьз т1ехьаг1а юха дагIа инйсларах г1адбаза бар б1ухой. Дукха т1ера боанаш дуьнар цар атта доацача шоай партизански вахарах. Халонаш йиллора царна, шоашт хьалаша бекъахъара г1улахь толаме чакхдаккхара шоаш кьоьсам лоаттабеш хилар дагадеха.

Хlара дийнахь моастаг1ча дегIаьа ахь беза, лаьттан т1а оттаалъча латта нах ба уж.

Тхо цига, кхачадеъ массеех кIига хьалха, масала, юьрокхи коноюн кIийле яь хинна1 шар, дукхха т1ема г1ирс а хьаболех-кхаш моастаг1ча дIа водаш висача Ямбо Израиль отряд а.

Шоашта т1адиала деххар толамца хьоахчашъьнуьз т1ехьаг1а юха дагIа инйсларах г1адбаза бар б1ухой. Дукха т1ера боанаш дуьнар цар атта доацача шоай партизански вахарах. Халонаш йиллора царна, шоашт хьалаша бекъахъара г1улахь толаме чакхдаккхара шоаш кьоьсам лоаттабеш хилар дагадеха.

Хlара дийнахь моастаг1ча дегIаьа ахь беза, лаьттан т1а оттаалъча латта нах ба уж.

Тхо цига, кхачадеъ массеех кIига хьалха, масала, юьрокхи коноюн кIийле яь хинна1 шар, дукхха т1ема г1ирс а хьаболех-кхаш моастаг1ча дIа водаш висача Ямбо Израиль отряд а.

Шоашта т1адиала деххар толамца хьоахчашъьнуьз т1ехьаг1а юха дагIа инйсларах г1адбаза бар б1ухой. Дукха т1ера боанаш дуьнар цар атта доацача шоай партизански вахарах. Халонаш

Самборе коридир къонача ,следопыташа 317 стрелкоп дивизе командирий Иванишина, Макаина кашамаш.

Дика г1улакх карагIдьяннад уьк шера Республикански берий экскурсионно - туристически станце метолйст В. Петренко хьалха а волаш Нохч-Г1алг1ай пачхьалкхех университета археолог ашша А. П. Стрельбицкера в1ашаг1кхетар хилар. Доккха лоттаг1ап тоссаделар вай турист ий мотт игерча пионерашца. Кавказах, республиках, Грозне лелаш дIа-юха дийнар. Цу т1а чакхъьлаьнзар поход. Косовски районе болча хана деша рхошта чакхъьлаьнзар поход. Косовски район е болча хана деша рхошта т1ема инкъ, кхьехар ашша 1ийр-на хьалха искусства изделеш, уж хьаяра хьисап эийра, уж хьае ховча гоазанчаша в1ашаг1ёстта-белар. Кхьастта дезаделар дешархошта Черногорера гучудеъ хадхарашп иллешш.

Белгалдаккха деза цхьа хIама. Моллаг1ча юрта, моттиге уж дIа мел кхьаьчача безамца, дега йIовхаша т1аьшап хинналга. Царна ша г1о-новкъосташ дора.

Дерригдунен студенчески ловзараш

МОСКВА. Дерригдунен студенчески ловзараш. Гимнастикан дола малъха яхча юкъера яхьаш.

СУРТА ТIА: «Универсиада-73» многобрьех дото призер Щукин Владимира (акътехарвар) цун тренер А. И. Овсяк.

М. Датикаишвили сурт. ТАСС фотохроника.

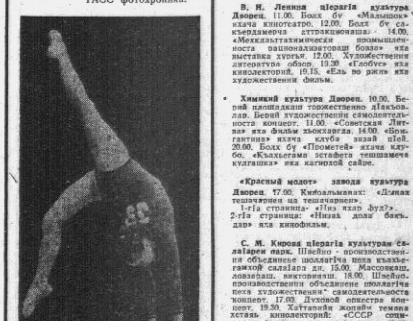

МОСКВА. Дерригдунен студенчески ловзараш. Гимнастикан дола кхьаьчарех керлера яхьаш.

СУРТА ТIА: Универсиада дото призер Бурда Любовь.

М. Датикаишвили сурт. ТАСС фотохроника.

ДАЬХЕ ЕЗАШ КАГИРХОЙ ХЬАЛКХЕБАРА

Комсомола сийлен декъараш ла кхуьш йоагIа т1ехьа коммунистически кхетам болаш шоайга хьалхалаьа латта деккарашца толамца хоахчашдерзоалаш хьалкхеп.

«КПСС Нохч - Г1алг1ай обкома Х-ча пленума итогехи бахача нахаа идейно - политически, интернационални атеистически кхетам дукха дIагIа в1ашаг1ёхьлакхахара, кадрашца бу болх тоабара, болхаоми культурен дегIабоаларча кулгалду боарам лакхбара городской партийни организацеи декъарехи» доп дуьнаш хинна ча КПСС Магlабдика горкома пленумо бекътохъама декъараш оттаадир ВЛКСМ горкома хьалкхаша.

Пленумо белгалдаккха деишша кхъе дуьнаш дар кагирхоча идейно - политически кхетам ауча долга хоахчамбоашаш. Кьаьстта - багIалдьяьр - кагирхоште кхьаьсгама кхетам лулга райоие во латтилга. Масала, бевриган дIаьлъярхIа Магlабдикерча районе барг1 класс чоаккхаза вола 1800 хIамита сага йоIи цъьаьнархьа болх ца бе беш бар. Ишшта, цIенхашта хоахчамбоашаш дар дешархошта идейно - политически кхетам лулга районе